

hij er op dat hij, als hij eenmaal de macht in handen had, mede via Huygen *De Telegraaf* in nationaal-socialistisch vaarwater kon brengen. Toen *General-kommissar* Schmidt hem eind juni vroeg, 'wat er juist was van de verhouding tussen mij en *De Telegraaf*', antwoordde Mussert volgens zijn dagboek-aantekening, 'dat er van aankoop geen sprake was, maar alleen van toezicht op de redactie door kameraad Huygen.'¹

Al tijdens zijn eerste bezoek bij Holdert had Huygen gevraagd of deze een flink bedrag aan de NSB wilde schenken; Huygen had van f 25 000 gerept, 'voor de aankleding van de WA te Amsterdam'.² Holdert had daar toen met geen woord op gereageerd. Het spenderen van een relatief zo groot bedrag leek hem kennelijk pas verantwoord nadat Huygen eerst had aangetoond dat hun vaste relatie zin had. Huygen deed blijkbaar voldoende zijn best: eind '40 werd de f 25 000 door Holdert gefourneerd; later gaf deze nog eens f 5 000 extra aan Huygen in verband met diens verhuizing; een strijdfonds van de NSB kreeg in de lente van '44 een laatste gift van f 2 500.

★

Holdert placht zijn spel zo te spelen dat niemand hem in de kaart kon kijken. Dat de NSB een gehate minderheid was, zal in de loop van '40 wel tot hem doorgedrongen zijn en dat kan alleen maar zijn neiging versterkt hebben om de relatie die hij, via Huygen, met Mussert onderhield, volstrekt geheim te houden. Wellicht wist zijn broer, directeur van *De Telegraaf*, er van af maar uit niets blijkt dat die relatie aan de hoofdredactie of de redacteurs van het blad bekend was. Het is alleszins denkbaar dat de al gesignaleerde hoofdartikelen waarin *De Telegraaf* zich eind juli tegen de Nederlandse Unie uitsprak en een concentratie bepleitte die, al werd dat dan niet met zoveel woorden gezegd, ook de NSB zou omvatten, te maken hebben gehad met directieven van Holdert waarbij deze dan over de achtergrond van die directieven wel gezwegen zal hebben. Mogelijk is evenwel ook, dat hoofdredacteur Goedemans, die zeer weinig contact met Holdert had, uit eigen beweging de bedoelde hoofdartikelen schreef; verscheidene redacteurs liet hij in die tijd relaties onderhouden met pro-Duitse figuren en NSB'ers uit de kring van de Raad van Voorlichting.

Goedemans had aanvankelijk de beleidslijn uit de jaren '30 willen door-

¹ Mussert: Dagboek, 27 juni 1940. ² Tribunaal Amsterdam: Uitspraak inz. H. M. C. Holdert (getuige C. J. Huygen) (*Tribunalen in Nederland*, 1948, p. 211).